

**DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA
UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA**

MASTER EN ESTUDIS TERRITORIALS I DE LA POBLACIÓ (METiP)

PROPOSTA D'ESTRUCTURACIÓ DELS ENSENYAMENTS TRONCALS

(Temes avançats, Planejament territorial, Ciutat i espais metropolitans i Sistemes d'Informació Geogràfica, planejament i paisatge)
(primer semestre 2012-2013)

ELABORACIÓ D'UN PLA TERRITORIAL

1. ANTECEDENTS I OBJECTIUS

L'objectiu dels ensenyaments de postgrau en matèria d'ordenació del territori és formar experts dotats d'una doble capacitat: per un costat, la comprensió de les dinàmiques territorials, les seves motivacions i els seus efectes socials, econòmics i ambientals; i per l'altre, l'habilitat conceptual i pràctica de dissenyar i aplicar instruments d'ordenació i gestió del territori.

A aquests efectes, s'ha considerat oportuna la reordenació dels continguts de l'especialitat *Ordenació del Territori, desenvolupament local i planificació territorial* del METiP amb l'objectiu d'augmentar la seva troncalitat, l'especificitat i el caràcter aplicat dels ensenyaments.

Per això, els mòduls d'aquesta especialitat s'organitzaran en dos cicles d'ensenyaments integrats, corresponents a cadascun dels semestres del curs. Aquests cicles es complementaran amb un programa de conferències obertes i adreçades a tota la comunitat universitària.

Aquest document vol presentar una proposta gairebé definitiva (**a falta d'algun serrell**) del que serà el contingut dels ensenyaments troncats corresponents al primer semestre. Amb aquest objectiu, es coordinarà el contingut dels tres mòduls següents:

- **Planejament territorial** (9 crèdits).
- **Ciutat i espais metropolitans** (6 crèdits).
- **Sistemes d'informació geogràfica, planejament i paisatge** (6 crèdits).

A més a més, el mòdul de **Temes avançats** contribuirà en paral·lel a fornir del suficient cos teòric, d'altra banda, del tot necessari, per al caràcter pràctic i d'aplicabilitat que es pretén donar amb els altres tres mòduls.

Per fer-ho es programarà conjuntament el contingut i la temàtica de les matèries impartides, de manera que, a títol indicatiu, es dedicarà:

- Una tercera part de cada mòdul als ensenyaments bàsics instrumentals necessaris per unificar el nivell de coneixement dels estudiants i donar les bases teòriques i tècniques per afrontar les posteriors tasques.
- Una tercera part a ensenyaments específics relatius al treball troncal desenvolupat.
- Una tercera part a un taller assistit per al desenvolupament i redacció del treball.

2. CONTINGUT DELS ENSENYAMENTS TRONCALS

L'objectiu dels ensenyaments troncats del primer semestre consistirà en dotar els estudiants de les habilitats conceptuals i pràctiques per al disseny i la redacció d'instruments de planejament territorial. Per fer-ho, es realitzarà un exercici pràctic de planejament consistent en l'elaboració, amb finalitats didàctiques, d'un instrument de planejament territorial, amb les seves tres capes preceptives: espais oberts, assentaments i infraestructures, o bé el disseny d'una política per a una àrea concreta.

Cada un d'aquests mòduls es programarà de manera tal que, a més dels continguts de caràcter conceptual i instrumental, es disposi de prou temps per tal que els estudiants puguin elaborar un pla (o bé el projecte per a una política) amb tots els seus elements:

- Memòria.
- Plànol.
- Normativa.

A aquests efectes s'escollirà un àmbit territorial representatiu d'una certa dimensió i complexitat i s'hi assajarà un exercici de planificació que tingui per objectiu ordenar l'espai i regular els usos del sòl. El territori proposat és, en principi, l'illa de **Formentera**.

Així, l'estudiantat es dividirà en grups de treball cadascun dels quals haurà d'elaborar un projecte d'ordenació i gestió de l'espai. Per fer-ho factible, caldrà treballar, a efectes analítics i projectuals, sobre tres sistemes o "capes" territorials:

- a) Els *espais oberts*, és a dir, el sòl que independentment de la seva classificació jurídica, no ha estat urbanitzat. S'hi hauran d'incloure tant els espais litorals com els interiors, els sòls agrícoles i els erms, els àmbits de major interès natural i els que tenen menor rellevància en aquest aspecte, els més ben preservats i els més degradats.
- b) Les *infraestructures*, que inclouran les de mobilitat terrestre (carreteres, camins, carrils bici, ...), les ambientals (depuradores, dessaladores, plantes de residus, ...), energètiques (electricitat, ...) i marítimes (port i portitxols).
- c) Els *assentaments*, que inclouran tots els usos residencials estables, hotels, equipaments, càmpings, "xiringuitos de platja", etc.

El procés s'estructurarà en quatre etapes:

- a) *Diagnosi de la situació actual i de les tendències en curs*. Contingut: Memòria explicativa sobre les dinàmiques territorials, els tres plànols de sistema, el plànol de refosa ("lectura territorial") i la comparació d'aquest darrer amb el règim jurídic del sòl.
- b) *Identificació de potencialitats i riscos*. Contingut: elaboració de les taules SWOT.
- c) *Establiment de criteris i objectius*. Contingut: conceptes, criteris i proposta d'objectius específics a assolir en l'exercici de planejament (es suggeriran objectius contrastats als diversos grups per fer evidents les diverses possibilitats d'utilització del planejament).
- d) *Elaboració de la proposta de pla*. Contingut: plànols normatius per a cada una de les tres capes, plànol de refosa. Assaig de normativa d'aplicació directa i de directrius per al planejament urbanístic.

3. MATERIAL I ASPECTES LOGISTICS

Es disposarà dels següents elements:

- Cartografia: ortofotomapes i mapes topogràfics a escala 1/25.000, amb seqüenciació temporal per a l'anàlisi de les dinàmiques hagudes.
- Estadística: població, activitat econòmica, mobilitat, habitatge i construcció, sòl, consum energètic, consum d'aigua, sanejament, residus, ...
- Lloc: aula estable i permanent on guardar materials i poder treballar sense interrupció durant la durada del curs.
- Coordinador: una persona que vetllarà per la coordinació entre el professorat i l'estudiantat.
- Conferències: un cicle de conferències del Màster relacionat amb el projecte.
- Treball de camp: caldrà comptar tres dies de treball de camp sobre el terreny un cop iniciat el semestre (**16 a 19 d'octubre**).
- Suport institucional: contactes amb el Consell Insular de Formentera i amb el Departament de Geografia de la Universitat de les Illes Balears, que han de donar suport a la iniciativa, tant quant a l'organització del treball de camp com a la disponibilitat de dades i altra informació necessària.

MATÈRIA	RESPONSABLE	TEMA
Planejament territorial	Oriol Nel·lo	Instruments de planejament territorial i urbanístic. Elaboració de la proposta de pla: <i>SWOT</i> , criteris, alternatives, plànols normatius i normativa.
	Rufí Cerdan	Avaluació ambiental del planejament.
SIG, planejament i paisatge	Anna Badia	Instruments de SIG per al planejament. Bases cartogràfiques per al planejament i plànols de proposta.
	Albert Pèlachs	Instruments per a la gestió del paisatge. Unitats del paisatge i definició dels objectius de qualitat.
Ciutat i espais metropolitans	Àngel Cebollada	Instruments per a l'anàlisi territorial. Elaboració de la memòria: demografia, activitats econòmiques, serveis, recursos naturals i sòl, mobilitat.
	Carles Donat	Escenaris de necessitats d'habitatge i sòl.
Temes avançats	Enric Mendizábal Carme Miralles	Reptes socials, ambientals i econòmics de les dinàmiques territorials. Les grans opcions en matèria de gestió i govern del territori.
Temes avançats Cicle de conferències	Claire Colomb / Francesco Indovina / Juli Esteban / Pilar Riera / (i un cinquè per confirmar)	Reptes i realitats del planejament territorial a l'Europa d'avui: alguns casos d'estudi.
Treball de camp (Formentera)	J. Mateu	Coneixement del medi físic, aproximació a la problemàtica social i econòmica, diàleg amb els agents institucionals i socials.
Coordinació	Esteve Dot	Coordinació dels tallers i atenció als estudiants. Preparació del treball de camp, logística i conferències.
Col·laboradors	Margalida Mestre	Seguiment del treball i coneixement del medi local.
Conferència inaugural (01/10/12)	Joan Vilà Valentí	"Formentera revisitada".
Activitat prèvia: seminari (25 a 27 de setembre)	Jason Byrne	Seminari sobre <i>Green Planning Today</i>

Data de la darrera revisió: 3.10.2012